

Васіна Л.П.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка*
Науковий керівник – к.п.н., доц. Манжелій Н.М.

ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті обґрунтовано роль народних традицій та їх педагогічний вплив на виховання дітей дошкільного віку. Акцентовано увагу на формах і методах роботи по використанню народних традицій в умовах закладу дошкільної освіти.

***Ключові слова:** традиції, народні традиції, дошкільник, виховання, заклад дошкільної освіти.*

Постановка проблеми. Перед сучасною системою освіти стоїть завдання залучення нових поколінь до історичної пам'яті народу, а значить і збереження її в наших дітях. Знання традицій і обрядів, нашої культурної спадщини необхідно кожному народу, адже наше минуле – це фундамент стабільного, повнокровного життя в сьогоденні і запорука розвитку в майбутньому.

Одним із важливих завдань, визначених Законом України «Про дошкільну освіту», є виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй та народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля.

Кожна нація, народ мають свої традиції, звичаї, обряди та свята, становлення яких відбувалося протягом багатьох століть. Українські народні традиції – це надзвичайно багата скарбниця українського народу, саме в народній творчості є надзвичайно глибокі джерела народної мудрості. Величезна кількість український народних пісень, легенд, приказок, прислів'їв не тільки містять у собі відомості про історичне минуле нашої країни, а з самого дитинства закладають у дітей основні якості характеру громадянина України: працьовитість, доброту, благородство, допитливість, тактовність, ввічливість, толерантність, а також повагу до свого народу, старших, любов до своєї родини [6, с.127].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У національно-культурних традиціях вбачали загальнолюдські цінності, розглядаючи національні здобутки українського народу як складову золотого фонду вселюдської культури Б.Грінченко, М.Костомаров, П.Куліш, І. Нечуй-Левицький, І.Франко, Т.Шевченко та інші прогресивні представники українського народу. Г. Ващенко, О. Духнович, А. Макаренко, В.Сухомлинський, К.Ушинський

стверджували, що педагогічний вплив національно–культурних традицій на формування особистості дитини неперевершений.

На сучасному етапі розвитку педагогічної науки окремі аспекти виховання підростаючого покоління на національно-культурних традиціях українського народу розглядались у дослідженнях А. Бойко, Р. Дзвінки, П. Ігнатенко, В. Кузя, Ю. Руденко, М. Стельмаховича, В. Струманського, В. Попружного, Г. Шевченко.

Мета статті: висвітлити особливості впливу народних традицій на виховання дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Основу національних традицій нашого народу складають узагальнені якості ідеалу українця: людини лагідної і щирої, дотепної і жартівливої, талановитої і працюючої, правдолюбивої і доброзичливої, витривалої і терпеливої, з її високою емоційністю, чутливістю та ліризмом, що виявляється, зокрема, в естетизмі українського народного життя, у звичаєвості та обрядовості, у прославленій пісенності, у своєрідному гуморі, в яскравості ужитково–прикладного мистецтва. Ці якості визначають особливості характеру, певне світобачення і життєдіяльність народу – «дух нації» або українську ментальність [5, с.34].

Педагогічна сутність національно-культурних традицій полягає у відтворенні в наступних поколіннях того кращого, що вироблено українським народом упродовж усієї історії свого існування. Виховання дітей дошкільного віку на національно-культурних традиціях українського народу забезпечує їх прилучення до високих духовних і матеріальних надбань свого народу, засвоєння і примноження кращих звичаїв, моральних норм, естетичних цінностей та інших елементів культурної спадщини, кращих психічних якостей українського народу, специфіки його емоційної та інтелектуальної сфери, що зберігаються нацією, розвиваються і передаються протягом століть.

Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчив, що національні почуття у дітей дошкільного віку не виникають самі, вони є результатом цілеспрямованого впливу на дитину політики, мистецтва, суспільного устрою, виховної роботи закладу дошкільної освіти і сім'ї. Дошкільний вік відрізняється підвищеною сприйнятливістю до соціальних впливів. Дитина постійно опановує норми життя в людському суспільстві: способи спілкування, поведінки, ставлення, використовуючи для цього власні спостереження, емпіричні висновки та умовиводи, наслідування дорослих. Це робить дошкільний вік найбільш сприятливим для всебічного розвитку, залучення дітей до народної творчості, мистецтва, національної культури [1, с.9].

Засобами залучення дошкільників до вивчення української обрядовості є народна творчість, декоративно–прикладне мистецтво, у тому числі різні жанри усної народної творчості. За допомогою

прислів'їв, приказок та казок здійснюється патріотичне, трудове виховання, вони відбивають такі моральні норми, як честь, гідність, обов'язок, щирість, добро. На основі народних казок виховуються ввічливість, працелюбність, любов до рідної землі, розуміння понять добро і зло. Використання українських народних пісень у навчально-виховній роботі сприяє вихованню у дитини любові до рідної землі, батьків і праці, поваги до старших, щирості, довір'я, інтересу до культурної спадщини українського народу. За допомогою українського народного мистецтва – ткацтва, вишивання, писанкарства виховується зосередженість, уважність, повага і любов до традицій свого народу. Українська національна символіка прищеплює приналежність до незалежної держави, виховує гордість за свою Батьківщину [3,с.63].

З метою прищеплення дітям любові до рідного краю, поваги до національної культури, національних звичаїв під час занять вихователями активно використовується народознавчий матеріал (віночки, свищики, гончарні вироби, український одяг, засоби для проведення народних ігор). Заняття з елементами народознавства сприяють вихованню у дітей духовності на національному ґрунті, доброзичливості, чесності, взаємоповаги, поваги до культури інших народів, вшанування їх традицій, оберегів.

Оскільки у дітей дошкільного віку переважає конкретно–образне мислення, то основне місце у виховній роботі відводиться ігровим методам і прийомам роботи: сюжетно-рольовим іграм, методам аналізу життєвих ситуацій, іграм–драматизаціям, іграм–мандрівкам, інсценуванням, екскурсіям, розвагам, вечорницям, святкам. Наповнені народознавчим змістом в закладах дошкільної освіти проводяться заняття «Щедрик-ведрик», «Веснянки», «Весну зустрічаємо», «Гарна писанка у мене», «Свято врожаю», на яких вихователі використовують різноманітні методи та засоби навчання: цікаві розповіді, розглядання виробів, картин і бесіди про них, загадки, приказки, вірші, ігри, народні пісні, художні твори, сучасні мультимедійні засоби.

Організуючи народознавчу роботу, вихователі комплексно розв'язують пізнавальні, навчальні, виховні та мовленнєві завдання. Проведення інтегрованих занять народознавчого змісту сприяє формуванню у дошкільників перших наукових народознавчих понять про національний одяг, національні прикраси, традиції; розвитку елементарних трудових навичок: плетіння віночків, виготовлення свищиків, розписування писанок, ліплення українських іграшок. Діти вчать самостійно аналізувати, зіставляти, порівнювати народні звичаї, обряди, прикмети, вивчають прислів'я, приказки, веснянки, заклички, примовки. Крім того, їх словник постійно поповнюється новими словами, образними виразами. Кожне заняття супроводжується цікавими розповідями та переказами про народні свята, особливості їх проведення у різних регіонах країни [4, с.287].

Дошкільники поступово утверджуються у думці, що кожен народ, у тому числі й український, має звичаї, які є спільними для всіх людей. Пізнаючи традиції, народну мудрість, народну творчість (пісні, казки, прислів'я, приказки, ігри, загадки тощо), розширюючи уявлення про народні промисли (вишивка, петриківський розпис, решетилівські килими, яворівська, опішнянська іграшка), вони отримують цілісне уявлення про втілену в художній і предметній творчості своєрідність українського народу. Водночас у дітей розширюються знання про характерні для рідного краю професії людей, про конкретних їх представників. При цьому вихователь повинен не стільки піклуватися про збагачення знань, скільки про їх творче засвоєння і використання, розвиток почуттів дітей. У дошкільному віці вони залюбки беруть участь у народних святах і обрядах, пізнаючи їх зміст, розвиваючи художні здібності, навички колективної взаємодії. Діти вивчають щедрівки, колядки, у яких прославляють господаря, бажають йому здоров'я, достатку. Щедрівки супроводжують музикою, танцями, що сприяє піднесенню позитивного настрою дітей.

Своєрідною формою, яка об'єднує в собі декілька жанрів народної творчості, засобом залучення дошкільників до української обрядовості є свято. У закладах дошкільної освіти традиційно проводяться такі народні свята та обряди відповідно до календарної сезонності: свято Андрія, Святого Миколая, Різдвяні свята, Водохреща, Стрітєння, зелені свята, Івана Купала, Покрова. Безпосередня участь дошкільників у національних святах виховує у них моральні почуття, розвиває художнє світобачення, наповнює емоційну сферу дитини радістю, піднімає настрій, формує естетичний смак. Особливо важливо з дитячих років прищепити кожній дитині любов до Батьківщини, повагу до її славного минулого, гордість за сьогодення та бажання жити, працювати в своїй країні, примножувати красу рідного краю, розмовляти рідною мовою та передати її у спадок прийдешнім поколінням [2, с.137].

Висновки. Отже, вироблені й успадковані українським народом на протязі віків, національні традиції виконують важливу роль у вихованні справжнього українця, починаючи з дошкільного віку. Використання їх у навчально–виховному процесі закладу дошкільної освіти сприяє формуванню у дітей національної свідомості і почуття власної гідності, вихованню любові до рідного краю, родини, поваги до традицій, звичаїв, культурного спадку свого народу.

Список використаних джерел

1. Газіна І.О. Формування в дошкільників першооснов національної самосвідомості. Педагогіка. 2015. №1. С. 8–10.
2. Грицик Л. Виховання дітей на традиціях рідного народу. Молодь і ринок. 2011. №12. С. 137–141
3. Калуська Л.В. Народні ремесла у дитячому садку. Бібліотека вихователя дитячого садка. 2015. №8. 63–64с.

4. Стаєнко О. Традиції рідного краю як засіб громадянського виховання дітей старшого дошкільного віку. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2013. Випуск 47. С. 283 – 288
5. Туженкова Ю. Духовно-моральне виховання дошкільників. Вихователь-методист дошкільного закладу: спеціаліз. журн. 2016. № 9. С. 31–36.
6. Фролова А. Доторкнутися до витоків культури предків. Дошкільне виховання. 2015. № 5. С. 127–128.

УДК 373.2.091.36:614]:796.412

Васюта Н. Г.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
Науковий керівник – ст. викл. Бурсова С.С.*

ВИКОРИСТАННЯ СТЕП-ПЛАТФОРМИ В ОЗДОРОВЧІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті автором висвітлено особливості використання степ-платформи з метою зміцнення та збереження здоров'я дітей дошкільного віку. Розкрито основні вимоги до проведення занять з використанням степ-платформи та правила техніки виконання степ-аеробіки.

Ключові слова: *степ-аеробіка, степ-платформа, діти дошкільного віку.*

Постановка проблеми. Проблеми фізичного розвитку дітей дошкільного віку, зміцнення та збереження їхнього здоров'я ніколи не втрачають своєї актуальності. Особливо це стосується умов сьогодення, оскільки в умовах активного впровадження комп'ютерних технологій різко знизилась рухова активність дітей, як наслідок – підвищився відсоток дітей з ослабленим здоров'ям.

З метою оптимізації рухового режиму вихователі великої уваги приділяють добору фізкультурного обладнання, яке буде сприятливим для зміцнення всіх груп м'язів, безпечним, розвиватиме рухові навички та викликатиме неабиякий інтерес у дошкільників.

Мета статті полягає у тому, щоб висвітлити особливості використання степ-платформи з метою зміцнення та збереження здоров'я дітей дошкільного віку.

Вперше поняття «степ-аеробіка» (тренування, в основу якого покладено різні способи спуску та підйому на спеціальну степ-платформу) було введена наприкінці ХХ ст. американським фітнес-інструктором Джин Міллер. Після тривалої реабілітації в домашніх умовах вона побачила цілющий вплив ритмічного спуску та підйому по сходинкам власного будинку на розвиток рухливості суглобів, удосконалення рівноваги. Тоді нею і була розроблена спеціальна «степ-платформа», або «степ-дошка», за допомогою якою можна не тільки зміцнювати кістково-м'язовий пояс нижніх